

SOAP! WERKT AMBITIEUS AAN ONDERTITELING, OP ALLE FRONTEN

‘Ondertiteling is geen gunst maar een recht’

Sinds december 2006 is ondertiteling van Nederlandstalige programma's bij wet geregeld. Dat heeft weliswaar geleid tot verbeteringen, maar de situatie in Nederland is nog steeds verre van ideaal. SOAP! kreeg onlangs dan ook subsidie voor een speciaal project voor meer en betere ondertiteling. Projectleider Inge Doorn praat HOREN bij.

door JOKE VAN DER LEIJ

‘**D**amuseherugefueehatelikaplausforonseeige-Atjuh!’ Een live-uitzending volgen van Paul de Leeuw zonder ondertiteling is een regelrechte ramp voor wie doof is of minder goed hoort. ‘De Leeuw is inderdaad berucht’, lacht Inge Doorn, beleidsmedewerker bij FODOK en projectleider bij SOAP! ‘Maar het gaat om veel meer dan live amusementsprogramma's. Denk aan verkiezingsdebatten of actualiteitenrubrieken waar meerdere mensen met elkaar discussiëren. En bij al dit soort live programma's is de kwaliteit van de ondertiteling vaak zo matig dat mensen met een hoorprobleem zo'n uitzending nog steeds niet goed kunnen volgen.’ Dat kan en moet beter en daarom vroeg SOAP! bij het Fonds PGO een projectsubsidie aan voor meer en betere ondertiteling voor doven en slechthorenden. Met succes: begin 2010 ging dit project van start.

‘De kwaliteit van ondertiteling laten we beoordelen door testpanels van dove, slechthorende en horende ondertitelgebruikers.’

Nieuwe standaard

‘Belangrijkste doelstelling is om de participatie van slechthorenden en doven te bevorderen’, licht Inge toe. ‘Dat willen we bereiken door meer en betere ondertiteling te verwezenlijken op landelijke publieke en commerciële tv-zenders, regionale omroepen, internet- en herhaaltv, op dvd's en in bioscopen. De projectactiviteiten zijn opgesplitst in een aantal onderdelen. Om te beginnen wil SOAP! een kwaliteitsstandaard ontwikkelen voor ondertiteling. Die kwaliteit laten we beoordelen door nog op te richten testpanels bestaande uit dove, slechthorende en horende ondertitelgebruikers. Zij gaan inventariseren aan welke kwaliteitseisen een uitzending moet voldoen om nog begrijpelijk te zijn voor de doelgroep. Ook is het de bedoeling om klachten van ondertitelgebruikers te verzamelen en te analyseren. Dit alles moet uiteindelijk resulteren in concrete aanbevelingen voor een vaste kwaliteitsstandaard die we bij omroepen, productiebedrijven en ondertitelgebruikers willen introduceren.’

Publiek protest

Een ander projectonderdeel vormt de aanpak van ondertiteling bij commerciële omroepen. ‘Commerciële omroepen moeten in 2011 50% van hun uitzendingen ondertitelen’, legt Inge Doorn uit. ‘SOAP! zou dat percentage graag hoger zien. Bovendien vinden we dat RTL-omroepen ook moeten meedoen. RTL valt nu nog buiten de wetgeving omdat deze omroep in Luxemburg is gevestigd. Overigens vallen ook regionale omroepen en internet-tv buiten deze wetgeving.’

Een titelredacteur van de Publieke Omroep aan het werk

Als bepaalde omroepen achterblijven met de ondertiteling van hun programma's, zal SOAP! publiek protest organiseren. Denk daarbij aan handtekeningacties en adhesiebetuigingen. Daarnaast gaan we het gesprek aan met de RTL-directie over het belang en de noodzaak van ondertiteling voor hun kijkers.'

Nieuwe site www.ondertiteling.nu.

SOAP! gaat haar vernieuwde site www.ondertiteling.nu inzetten om doven en slechthorenden op zoveel mogelijk manieren te betrekken bij de publieksacties rond ondertiteling. Inge: 'Die nieuwe site is deze zomer de lucht ingegaan en biedt praktische informatie over ondertiteling. Ook kunnen webbezoekers via onze site

reageren op onze oproepen en laten zien dat zij onze actiepunten ondersteunen. En al die reacties en gegevens gaan we natuurlijk weer analyseren en gebruiken om onze lobby- en publieksactiviteiten kracht bij te zetten.'

Regionale omroepen

De aanpak voor meer ondertiteling bij regionale omroepen bestaat uit meer dan het organiseren van publieksacties. Inge: 'Deze omroepen hebben zelf vaak onvoldoende financiële middelen om ondertiteling aan te bieden en zijn daarvoor afhankelijk van aanvullende provinciale subsidie. Ondertiteling bij regionale omroepen vindt dan ook mondjesmaat plaats, vaak vooral op experimentele basis. SOAP! wil regionale omroepen daarom concreet ondersteunen en met

hen meedenken om zoveel mogelijk programma's ondertiteld te krijgen. We hopen manieren te kunnen vinden waarop ondertiteling ook bij regionale omroepen structureel kan worden ingevoerd.'

Eigenbelang

De ondertiteling van tv-programma's is volgens Inge niet uitsluitend een kwestie van maatschappelijke verantwoordelijkheid en wettelijke verplichtingen. 'In feite is dit ook in het belang van de omroepen zelf. Onderzoek wijst namelijk uit dat niet alleen doven en slechthorenden maar ook horende mensen veelvuldig van ondertiteling via teletekst gebruik maken. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om mensen die het Nederlands minder goed beheersen. En - verrassend

genoeg - ook om jongeren in de leeftijd van 19-24 jaar die door ondertiteling te gebruiken meer verschillende dingen tegelijk kunnen doen. In totaal wijzen de cijfers uit dat het om 4,5 miljoen ondertitelgebruikers gaat, in plaats van alleen die anderhalf miljoen doven en slechthorenden in Nederland. Een factor van belang dus, zeker in de huidige tijd waarin kijkcijfers allesbepalend zijn. Je kunt het je als omroep niet veroorloven om de

wensen van zoveel kijkers te negeren. Juist dit commerciële argument wil SOAP! via dit project indringend voor het voetlicht brengen.'

HD-recorders

Ook aan de ondertitelmogelijkheden van HD-recorders wordt in het SOAP!-project aandacht besteed. Inge: 'Vaak missen HD-recorders de mogelijkheid om ondertiteling op te nemen. En als het al kan, staat

in de gebruiksaanwijzing vaak niet of volstrekt onduidelijk beschreven hoe je dit dan moet doen. SOAP! gaat daarom de instructies voor het opnemen van ondertiteling van de meest verkochte HD-recorders via kijkers en fabrikanten verzamelen. En als er geen instructies zijn dan noteren we dat uiteraard ook. Die gegevens moeten straks uitwijzen of fabrikanten dit zelf kunnen oplossen, of dat er toch overheidsmaatregelen nodig zijn om het opnemen van ondertiteling af te dwingen.'

Ondertitelingskrant en Week van de Ondertiteling

Om ondertiteling en alles wat daarmee samenhangt onder een breed publiek onder de aandacht te brengen, organiseert SOAP! de Week van de Ondertiteling. Deze vindt plaats van 22-29 september. Verder geeft SOAP! een speciale ondertitelingskrant uit. Dit jaar besteedt deze uitgave bijzondere aandacht aan het Nederlands Film Festival dat wordt gehouden tussen 22 september en 1 oktober 2010. Het Nederlands Film Festival probeert ook dit jaar weer zoveel mogelijk films met ondertiteling en/of tolk gebarentaal te programmeren voor doven en slechthorenden. In de ondertitelingskrant leest u hier meer over. Die komt begin september uit en is te downloaden via www.ondertiteling.nu. Ook kunt u hem bestellen via het secretariaat van SOAP!, telefoonnummer (030) 26 17 616, tekst-telefoon (030) 26 17 677, info@nvvs.nl.

Behalve ondertitels in tekst wordt bij sommige films ook een tolk gebarentaal ingezet.

Databank ondertitelde dvd's

Ten slotte gaat SOAP! zich ook inzetten om de groei van ondertitelde dvd's en Nederlandstalige films nog meer te bevorderen. 'We weten uit een onlangs gehouden enquête in HOREN dat de behoefte aan ondertitelde dvd's groot is', vertelt Inge. 'SOAP! vindt dan ook dat Nederlandstalige films standaard moeten worden voorzien van ondertiteling en wil daarover afspraken maken met distributeurs en fabrikanten.' Ook hierin vervult de vernieuwde SOAP!-website een belangrijke rol. De site krijgt een uitgebreide database waarin alle ondertitelde Nederlandstalige films en dvd's zijn opgenomen.

Inge: 'Websitebezoekers kunnen deze dvd's via onze site aanschaffen. De overzichten en verkoopcijfers die we aan de hand daarvan krijgen, zetten we vervolgens weer in om de vijf grote dvd-distributeurs te overtuigen om ondertiteling standaard op hun producties te zetten. Net als bij de HD-spelers moet dit traject uitwijzen of zelfregulering mogelijk is, of dat er toch politieke maatregelen nodig zijn.'

Voorbeeldfunctie

De eerste concrete activiteit in het kader van het project vormt de Week van de Ondertiteling waarin landelijke aandacht wordt gevraagd voor het belang van ondertiteling voor mensen met een hoorbeperking. Inge: 'Bewust organiseren we deze week in dezelfde periode als waarin het Nederlands Film Festival wordt gehouden. Dat vindt plaats van 22 september t/m 1 oktober a.s. in Utrecht. Dit festival heeft een groeiend aantal dove en slechthorende bezoekers en zet zich in om steeds meer films met ondertiteling of een gebarentolk te programmeren. Dat willen we graag stimuleren, vooral omdat dit festival daarmee een voorbeeldfunctie vervult voor reguliere bioscopen en filmfestivals. Daarnaast brengen we begin september weer een speciale ondertitelingskrant uit.'

Evaluatie

Inge vertelt dat de resultaten van het project zullen worden geëvalueerd. 'We willen natuurlijk weten of we inderdaad in 2012 concrete groei zien in ondertiteling op tv, op dvd, en in de bioscoop. En via ons eigen kwaliteitspanel controleren we of de verplichte ondertitelpercentages worden behaald. Ook zullen we naar bevind van zaken nieuwe actiepunten formuleren en aanbevelingen doen. Daarbij realiseren we ons natuurlijk ook heel goed dat onze doelstellingen in de huidige moeilijke economische tijden ambitieus zijn. Maar dat verandert niets aan onze inzet en onze boodschap. Ondertiteling is geen gunst, maar een recht. En dat zullen we de komende tijd via dit project in alle toonaarden naar buiten brengen.'

In 2009 deden de Publieke Omroep en SBS hun best voor meer ondertiteling. SOAP! beloonde dat met taart.

SOAP!: ook NVVS.

De NVVS is actief lid van SOAP!, via SOAP! werkt de NVVS aan meer en betere ondertiteling. In SOAP! werken alle dove en slechthorendenorganisaties (NVVS, SH-Jong, Dovenschap, FODOK, FOSS, Stichting Plotsdoven en de Jongeren Commissie) samen. SOAP! zet zich in voor 100% ondertiteling van Nederlandstalige televisieprogramma's, dvd's en films. SOAP! doet dit door informatie en voorlichting te bieden en intensief te lobbyen bij politiek, overheid, omroepen, ondertitelbedrijven en filmdistributeurs. Dat heeft al tot aansprekende resultaten geleid. Mede dankzij de lobby van SOAP! werd ondertiteling van tv-programma's in december 2006 bij wet geregeld en moesten omroepen voldoen aan duidelijk geformuleerde verplichtingen die worden gecontroleerd door de toezichthouder, het Commissariaat van de Media. Ook lobbyde SOAP! succesvol voor ondertiteling van op dvd uitgebrachte Nederlandstalige dramaserieën als Baantjer, Wilhelmina en De Storm. Verder pleitte SOAP! met succes voor de ondertiteling van het Vara-programma De Wereld Draait Door.

'Er zijn 4,5 miljoen ondertitelgebruikers in Nederland. Een factor van belang dus. Je kunt het je als omroep niet veroorloven om de wensen van zoveel kijkers te negeren.'